

του Δημήτρη Τσαϊλά, Υποναύρχου ε.α.

Ο στρατηγικός ανταγωνισμός με την Τουρκία, απαιτεί επαγρύπνηση και προληπτική βελτίωση, παρά εφησυχασμό.

Η αποφυγή καταστροφικών σφαλμάτων συχνά έχει μεγαλύτερη σημασία από την εξαιρετική ικανότητα. Η Ελληνική κυβέρνηση μπορεί να λάβει αυτήν την ιστορική αλήθεια καθώς περιηγείται στη σύγχρονη αντιπαλότητα με την Τουρκία, ιδιαίτερα σε τομείς της διπλωματίας, της στρατιωτικής στάσης και της περιφερειακής επιρροής. Τόσο η Ελλάδα όσο και η Τουρκία έχουν μακροχρόνιες διαφωνίες, ειδικά για τις θαλάσσιες ζώνες στο Αιγαίο Πέλαγος, τα δικαιώματα εξερεύνησης ενέργειας στην Ανατολική Μεσόγειο και τις στρατιωτικές εντάσεις που προκύπτουν από την αντίστοιχη ένταξη τους στο ΝΑΤΟ.

Εφόσον η Ελλάδα, μπορεί να αποφύγει μεγάλα στρατηγικά λάθη - όπως η υπερβολική εξάρτηση από ξένες συμμαχίες, επικίνδυνες στρατιωτικές επιχειρήσεις ή οικονομική υπέρβαση- μπορεί να ξεπεράσει και να συναγωνιστεί την Τουρκία με την πάροδο του χρόνου, ιδιαίτερα σε τομείς όπου η Τουρκία μπορεί να κάνει λάθη.

Η Τουρκία, υπό τον Πρόεδρο Ερντογάν, έχει επιδιώξει κατά καιρούς επιθετικές, διεκδικητικές στρατηγικές -είτε μέσω στρατιωτικών εισβολών στη Συρία, αντιπαραθέσεων στην Ανατολική Μεσόγειο είτε με το χειρισμό της οικονομίας της- που έχουν συγκεντρώσει τόσο εγχώρια όσο και διεθνή κριτική. Για την Ελλάδα, μια στρατηγική αυτοσυγκράτησης, προσεκτικής οικοδόμησης συμμαχιών (ειδικά εντός ΕΕ και ΝΑΤΟ) και εσωτερικής εδραίωσης -και όχι επικίνδυνων κλιμακώσεων- θα μπορούσε να της επιτρέψει να διατηρήσει μια θέση ισχύος. Αν δεν δεσμευτεί υπερβολικά σε προκλήσεις ή στρατιωτικές κλιμακώσεις με την Τουρκία, η Ελλάδα θα μπορούσε να αντιμετωπίσει αποτελεσματικά αυτόν τον μακροπρόθεσμο ανταγωνισμό, περιμένοντας τις στιγμές που η Τουρκία θα σκοντάψει λόγω εσωτερικών ζητημάτων, περιφερειακής απομόνωσης ή υπερεπέκτασης. **Εν ολίγοις, η αποφυγή μεγάλων σφαλμάτων είναι συχνά το κλειδί για τη νίκη στρατηγικών αντιπαλοτήτων.**

Για την Ελλάδα, η διατήρηση της εστίασης στη μακροπρόθεσμη εθνική ισχύ, αφήνοντας την Τουρκία να εκτίθεται διεθνώς ή να σφάλλει θα μπορούσε να είναι η φόρμουλα νίκης στον συνεχιζόμενο ανταγωνισμό τους.

Από ελληνικής σκοπιάς, το ισοζύγιο λαθών στον στρατηγικό ανταγωνισμό με την Τουρκία είναι ένα κρίσιμο ερώτημα, ιδιαίτερα καθώς οι εντάσεις έχουν κλιμακωθεί τα τελευταία χρόνια για θέματα όπως τα **θαλάσσια σύνορα, οι παραβιάσεις του εναέριου χώρου και η εξερεύνηση φυσικού αερίου στην Ανατολική Μεσόγειο**. Η Ελληνική κυβέρνηση, αντιμετωπίζει την πρόκληση να διατηρήσει τις θέσεις της στο Αιγαίο και στην ευρύτερη περιοχή

της Μεσογείου, ενώ ακολουθεί την ολοένα και πιο διεκδικητική στάση της Τουρκίας.

Η Τουρκία, υπό τον Πρόεδρο Ερντογάν, έχει υιοθετήσει μια επιθετική και επεκτατική προσέγγιση, η οποία βραχυπρόθεσμα κέρδισε στην Άγκυρα κάποιο μοχλό, αλλά θα μπορούσε επίσης να οδηγήσει σε λάθη.

Η εξωτερική πολιτική του Ερντογάν, που χαρακτηρίζεται από στρατιωτικές επεμβάσεις, δυναμικές ναυτικές κινήσεις και εστίαση στην αναβίωση της επιρροής της Οθωμανικής εποχής, έχει αποξενώσει κατά καιρούς την Τουρκία από βασικούς συμμάχους, ειδικά εντός του ΝΑΤΟ και της ΕΕ. Η τουρκική οικονομία αντιμετωπίζει επίσης σοβαρές πιέσεις, με τον πληθωρισμό, την υποτίμηση του νομίσματος και την εσωτερική πολιτική πόλωση να θέτουν σημαντικούς μακροπρόθεσμους κινδύνους για τις περιφερειακές φιλοδοξίες της Τουρκίας. Αυτοί οι παράγοντες μπορεί να οδηγήσουν σε υπερβάσεις, όπου η Άγκυρα πιέζει πολύ μακριά από την επικράτειά της, πολύ γρήγορα και υφίσταται τις συνέπειες της διπλωματικής απομόνωσης ή της εσωτερικής αναταραχής.

Τα στρατηγικά λάθη της Τουρκίας εκτιμάται ότι περιλαμβάνουν την υπερελέκταση στην Ανατολική Μεσόγειο, τη διεθνή αποξένωσή της από κύριους δρώντες και την οικονομική αστάθεια. Η επιθετική επιδίωξη των πόρων υδρογονανθράκων από την Τουρκία, παρά την αντίθεση από την Ελλάδα, την Κύπρο και τα μέλη της ΕΕ, κινδυνεύει να προκαλέσει έναν **ισχυρότερο διεθνή συνασπισμό κατά της Άγκυρας**. Επίσης η αποξένωση της Τουρκίας από βασικά μέλη του ΝΑΤΟ όπως οι ΗΠΑ και η Γαλλία, καθώς και οι προβληματικές σχέσεις της με την ΕΕ, θα μπορούσαν να αποδυναμώσουν τη διπλωματική της θέση, παρά την εκμετάλλευση με το θέμα των λαθρομεταναστών.

Η Ελλάδα, από την άλλη πλευρά, έχει καλλιεργήσει με επιτυχία ισχυρές σχέσεις τόσο με τους συμμάχους της ΕΕ όσο και με το ΝΑΤΟ, τοποθετώντας τον εαυτό της ως αξιόπιστο εταίρο.

Τέλος, η οικονομική αστάθεια της Τουρκίας μπορεί να εμποδίσει την ικανότητά της να διατηρήσει παρατεταμένες στρατιωτικές ή διπλωματικές αντιπαραθέσεις, δίνοντας στην Ελλάδα ένα πλεονέκτημα υπό την προϋπόθεση ότι μπορεί να διατηρήσει τη σταθερότητα και να αποφύγει παρόμοιες εσωτερικές πιέσεις.

Ωστόσο, η ανησυχία ότι η Άγκυρα μπορεί να επιταχύνει την εκστρατεία της για την αναμόρφωση της τάξης στο Αιγαίο σύμφωνα με τις προτιμήσεις της αντανάκλα τον φόβο ότι η Ελλάδα θα μπορούσε να κάνει τα δικά της κρίσιμα λάθη. **Οι δηλώσεις περί διαπραγμάτευσης των ορίων της χωρικής θαλάσσης** μπορεί να χαρακτηριστούν ως «κατευναστικές» και υποδηλώνουν ότι η Ελλάδα μπορεί να χρειαστεί να υιοθετήσει μια “ορθολογιστική” υπολογισμένη προσέγγιση αντί να επιδιώκει άμεσες, σαρωτικές απαντήσεις. Αυτό θα μπορούσε να σημαίνει παραχώρηση ορισμένων διπλωματικών θεμάτων για την αποφυγή χειρότερων αποτελεσμάτων, όπως μια **στρατιωτική σύγκρουση ή παρατεταμένη περιφερειακή αστάθεια**.

Οι κίνδυνοι για την Ελλάδα σε αυτόν τον ανταγωνισμό είναι πραγματικοί.

Η Ελλάδα πρέπει να αποφύγει να προκληθεί σε μια άμεση στρατιωτική αντιπαράθεση με την Τουρκία, η οποία θα μπορούσε να εξαντλήσει τους πόρους της και ενδεχομένως να προκαλέσει απρόβλεπτες διεθνείς απαντήσεις.

Ενώ η Ελλάδα έχει ενισχύσει τις συμμαχίες της, πρέπει να είναι προσεκτική να μην εξαρτάται κυρίως από την εξωτερική υποστήριξη (π.χ. από τη Γαλλία ή τις ΗΠΑ), καθώς αυτές οι δυνάμεις μπορεί να αλλάξουν προτεραιότητες ενόψει άλλων παγκόσμιων κρίσεων. Ενώ ανακάμπτει από τη χρηματοπιστωτική της κρίση, εξακολουθεί να βρίσκεται σε επισφαλή οικονομική κατάσταση και δεν μπορεί να αντέξει μια μακροπρόθεσμη στρατιωτική συσσώρευση ή σύγκρουση χωρίς να διακινδυνεύσει εσωτερικές επιπτώσεις.

Το ισοζύγιο λάθους φαίνεται να ευνοεί επί του παρόντος την Ελλάδα, εάν μπορεί να διατηρήσει την επιφυλακτική, στρατηγική προσέγγισή της.

Η πιο επιθετική, ριψοκίνδυνη στάση της Τουρκίας ανοίγει την πόρτα για πιθανά σφάλματα, ειδικά εάν η κυβέρνηση του Ερντογάν αντιμετωπίζει αυξημένη οικονομική ή πολιτική πίεση στο εσωτερικό. Η Ελλάδα, αντίθετα, φαίνεται να παίζει ένα πιο υπολογισμένο παιχνίδι, εστιάζοντας στην οικοδόμηση συμμαχιών, στη διπλωματία και στην αποφυγή περιττών αντιπαραθέσεων.

Εάν η Τουρκία υπερεπεκταθεί ή απομονωθεί διπλωματικά, η Ελλάδα θα μπορούσε να βρεθεί σε μια θέση σχετικής ισχύος.

Εάν η Τουρκία υπερεπεκταθεί ή απομονωθεί διπλωματικά, η Ελλάδα θα μπορούσε να βρεθεί σε μια θέση σχετικής ισχύος. Ωστόσο, αυτή η ισορροπία είναι επισφαλής. Εάν η Ελλάδα υπολογίσει λάθος -είτε υποτιμώντας την αποφασιστικότητα της Τουρκίας είτε υπερβαίνοντας τις δικές της προσπάθειες να αντιμετωπίσει την Τουρκία- θα μπορούσε να βρεθεί χαμένη στο τέλος του ανταγωνισμού.

Η πραγματιστική άποψη της ελληνικής κυβέρνησης μάλλον υποδηλώνει συνειδητοποίηση αυτής της λεπτής ισορροπίας, υποδεικνύοντας ότι **η Ελλάδα επιδιώκει να αποφύγει δραματικά λάθη**, ενώ οι πιο επιθετικές ενέργειες της Τουρκίας μπορεί, με την πάροδο του χρόνου, να οδηγήσουν σε μεγαλύτερα στρατηγικά λάθη. Εν ολίγοις, η ικανότητα της Ελλάδας να αποφύγει μεγάλα σφάλματα και να εκμεταλλευτεί την πιθανή υπέρβαση της Τουρκίας θα μπορούσε να ανατρέψει την ισορροπία υπέρ της, αλλά αυτό απαιτεί προσεκτική διαχείριση τόσο της **διπλωματίας όσο και της ενίσχυσης της εθνικής άμυνας**, καθώς και σαφή κατανόηση των περιορισμών και των πιθανών λαθών της Τουρκίας.

Η ικανότητα της Ελλάδας να αποφύγει μεγάλα σφάλματα και να εκμεταλλευτεί την πιθανή υπέρβαση της Τουρκίας θα μπορούσε να ανατρέψει την ισορροπία υπέρ της

Πράγματι, είναι δύσκολο να μετρηθεί η ακριβής ισορροπία των σφαλμάτων μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας, δεδομένων των αντίθετων επιπέδων διαφάνειας και πολιτικής κουλτούρας στις δύο χώρες. Η Ελλάδα, λειτουργεί ως μια ανοιχτή κοινωνία, όπου η ελεύθερη ροή πληροφοριών και η αυτοκριτική είναι κοινά, ενισχύοντας ενίοτε την αντίληψη των λαθών. Η Τουρκία, υπό τον Πρόεδρο Ερντογάν, διατηρεί ένα πολύ πιο ελεγχόμενο πολιτικό περιβάλλον, όπου τα εσωτερικά σφάλματα είτε ελαχιστοποιούνται στο δημόσιο διάλογο είτε αποκρύπτονται πλήρως. Αυτή η αντίθεση περιπλέκει μια αντικειμενική ανάλυση του ποιος έχει κάνει τα λιγότερα σφάλματα και ποιος είναι καλύτερα προετοιμασμένος για πιθανή σύγκρουση. Ωστόσο, η ανασκόπηση ορισμένων σημαντικών ενεργειών και σφαλμάτων και από τις δύο πλευρές μπορεί να προσφέρει διορατικότητα.

Στρατηγική θέση και πιθανές αδυναμίες ή Διπλωματικές Επιτυχίες και Περιφερειακές Συμμαχίες

Η Ελλάδα έχει σημειώσει αξιόλογες διπλωματικές νίκες τα τελευταία χρόνια. Έχει σφυρηλατήσει ισχυρότερους αμυντικούς δεσμούς με βασικούς εταίρους όπως η **Γαλλία, οι ΗΠΑ, το Ισραήλ και η Αίγυπτος.** Η Αθήνα υπέγραψε αμυντικό σύμφωνο με τη Γαλλία το 2021, το οποίο περιλαμβάνει αμοιβαία βοήθεια σε περίπτωση στρατιωτικής επίθεσης και έχει αναβαθμίσει τις στρατιωτικές της ικανότητες μέσω της απόκτησης προηγμένων γαλλικών αεροσκαφών Rafale και τις υπό παραλαβή φρεγάτες Belharra καθώς και τη συμμετοχή στα αμερικανικής κατασκευής μαχητικά F-35. Η Ελλάδα συνεργάζεται επίσης στενά με την Κύπρο και το Ισραήλ σε μια τριμερή συμμαχία, με επίκεντρο την ενεργειακή ασφάλεια και την αντιμετώπιση της τουρκικής επιρροής στην Ανατολική Μεσόγειο. Ωστόσο, η μεγάλη εξάρτηση της Ελλάδας από εξωτερικές δυνάμεις, ιδιαίτερα την ΕΕ και το NATO, θα μπορούσε να αποτύχει εάν αυτοί οι σύμμαχοι αποφασίσουν να αποκλιμακώσουν τις εντάσεις στην περιοχή αντί να παρέχουν άμεση υποστήριξη σε μια κρίση.

Αυτή η εξάρτηση από τις συμμαχίες είναι μια πιθανή γκάφα στην αναμονή, καθώς οι εξωτερικοί παράγοντες μπορεί να δώσουν προτεραιότητα στην αποφυγή της σύγκρουσης με την Τουρκία – μέλος του NATO – παρά την προστασία των συμφερόντων της Ελλάδας.

Η οικονομική ανάκαμψη της Ελλάδας από την κρίση χρέους της είναι σταθερή αλλά εύθραυστη. Οι οικονομικοί περιορισμοί περιορίζουν την ικανότητά να διατηρήσει μια μακροπρόθεσμη στρατιωτική συσσώρευση ή σύγκρουση. Ενώ η Ελλάδα έχει κάνει σημαντικές επενδύσεις στην άμυνα, αυτές θα μπορούσαν να γίνουν μη βιώσιμες εάν οι εντάσεις συνεχιστούν για μεγάλο χρονικό διάστημα. Μια παρατεταμένη στρατιωτική αντιπαράθεση θα μπορούσε να αποσταθεροποιήσει την εγχώρια οικονομία της Ελλάδας, οδηγώντας σε πολιτική αναταραχή ή αναγκάζοντας την Αθήνα να κάνει δυσμενείς παραχωρήσεις.

Μια παρατεταμένη στρατιωτική αντιπαράθεση θα μπορούσε να αποσταθεροποιήσει την εγχώρια οικονομία της Ελλάδας, οδηγώντας σε πολιτική αναταραχή ή αναγκάζοντας την Αθήνα να κάνει δυσμενείς παραχωρήσεις.

Η ανοιχτή κοινωνία της Ελλάδας μπορεί να είναι δίκικο μαχαίρι. Ενώ ο δημόσιος διάλογος και η διαφάνεια ενισχύουν τη δημοκρατική διακυβέρνηση, μπορούν επίσης να αποκαλύψουν τις εσωτερικές διαιρέσεις και να κάνουν πιο δύσκολη τη διατήρηση της συναίνεσης για την άμυνα και την εξωτερική πολιτική. Η δημόσια δυσαρέσκεια για τον χειρισμό του ζητήματος της Τουρκίας από την κυβέρνηση θα μπορούσε να οδηγήσει σε πολιτική αστάθεια, ειδικά εάν προκύψει σύγκρουση. Μακροπρόθεσμα, η εσωτερική διχόνοια θα μπορούσε να αποδειχθεί η αχίλλειος πτέρνα της Ελλάδας, εάν αποδυναμώσει την ικανότητα της χώρας να ανταποκριθεί αποτελεσματικά στις εξωτερικές απειλές.

Η εξωτερική πολιτική της Τουρκίας υπό τον Ερντογάν έχει χαρακτηριστεί από ισχυρογνωμοσύνη και μερικές φορές απόλυτη πολεμική. Από την εμπλοκή της στη Συρία και τη Λιβύη μέχρι τις αντιπαραθέσεις στο Αιγαίο και την Ανατολική Μεσόγειο, η στρατιωτική στάση της Τουρκίας ήταν επιθετική. Αν και αυτό ενίσχυσε την εγχώρια υποστήριξη του Ερντογάν, ιδιαίτερα μεταξύ των εθνικιστών ψηφοφόρων, κινδυνεύει επίσης με υπερβολική επέκταση. Η ενασχόληση με πολλά θέατρα ταυτόχρονα θα μπορούσε να παρατείνει τους στρατιωτικούς και οικονομικούς πόρους της Τουρκίας. Εάν η Άγκυρα κρίνει εσφαλμένα τη διεθνή απάντηση ή συναντήσει σκληρή αντίσταση σε πολλαπλούς χώρους, αυτή η υπέρβαση θα μπορούσε να αποτύχει θεαματικά.

Η οικονομία της Τουρκίας βρίσκεται σε επισφαλή κατάσταση, με τον πληθωρισμό να εκτινάσσεται και τη λίρα να χάνει γρήγορα την αξία της. Η οικονομική αστάθεια υπονομεύει την ικανότητα της Τουρκίας να διατηρήσει την επιθετική εξωτερική της πολιτική. Εάν η οικονομία της Τουρκίας συνεχίσει να επιδεινώνεται, θα μπορούσε να οδηγήσει σε εσωτερική δυσαρέσκεια, καθιστώντας πιο δύσκολο για τον Ερντογάν να επικεντρωθεί σε εξωτερικές συγκρούσεις. Οι οικονομικές γκάφες που έχει ήδη κάνει η

κυβέρνηση του Ερντογάν -όπως η καθυστέρηση των αυξήσεων των επιτοκίων και η κακή διαχείριση του πληθωρισμού- αποτελούν μακροπρόθεσμη απειλή για την ικανότητα της Τουρκίας να προβάλλει ισχύ. Η οικονομική κατάρρευση θα περιορίζει σοβαρά την ικανότητα της Άγκυρας να διατηρεί στρατιωτικές επιχειρήσεις ή να ανταποκρίνεται σε κρίσεις.

Η Τουρκία έχει καταφέρει να αποξενώσει αρκετούς βασικούς περιφερειακούς και διεθνείς παράγοντες, συμπεριλαμβανομένων των ΗΠΑ, της Γαλλίας, της Αιγύπτου και του Ισραήλ.

Αυτή η διπλωματική απομόνωση μειώνει την ικανότητα της Τουρκίας να σχηματίζει ουσιαστικές συμμαχίες, αφήνοντάς την πιο ευάλωτη στη συντονισμένη αντιπολίτευση. Η ολοένα και πιο αυταρχική διακυβέρνηση του Ερντογάν μπορεί να προβάλλει την εικόνα της ισχύος, αλλά θα μπορούσε να αποδειχθεί στρατηγική αδυναμία. Εδραιώνοντας την εξουσία και καταστέλλοντας τη διαφωνία, ο Ερντογάν έχει αφαιρέσει πολλές ανεξάρτητες φωνές εντός του στρατού και της κυβέρνησης που θα μπορούσαν να παρέχουν πολύτιμη ανατροφοδότηση ή εναλλακτικές στρατηγικές. Αυτός ο συγκεντρωτισμός της λήψης αποφάσεων αυξάνει τον κίνδυνο μεγάλων σφαλμάτων, καθώς οι αντίθετες απόψεις ή οι κριτικές αξιολογήσεις είναι λιγότερο πιθανό να φτάσουν στην ηγεσία. Σε ένα σενάριο σύγκρουσης, το άκαμπτο, από πάνω προς τα κάτω σύστημα της Τουρκίας μπορεί να μην έχει την ευελιξία να προσαρμοστεί γρήγορα στις μεταβαλλόμενες συνθήκες, οδηγώντας σε πιθανούς λανθασμένους υπολογισμούς.

Από τη στάθμιση αυτών των παραγόντων, φαίνεται ότι η Τουρκία μπορεί να είναι πιο επιρρεπής σε σφάλματα μακροπρόθεσμα, κυρίως λόγω της ακραίας επιθετικής εξωτερικής της πολιτικής, της οικονομικής αστάθειας και της διπλωματικής απομόνωσης. Η στάση ηγεμονεύουσας δύναμης της Τουρκίας, αν και επιμελήθηκε προσεκτικά, κρύβει μια σειρά από τρωτά σημεία που θα μπορούσαν να γίνουν κρίσιμα σε περίπτωση πολεμικής διαμάχης.

Η οικονομική υπερεπέκταση, ο στρατιωτικός τυχодиωκτισμός και η έλλειψη ισχυρών συμμάχων μπορεί να αποδειχθούν εμπόδια της Τουρκίας εάν ενταθεί η σύγκρουση με την Ελλάδα.

Η οικονομική υπερεπέκταση, ο στρατιωτικός τυχодиωκτισμός και η έλλειψη ισχυρών συμμάχων μπορεί να αποδειχθούν εμπόδια της Τουρκίας εάν ενταθεί η σύγκρουση με την Ελλάδα.

Η Ελλάδα, παρά τις προκλήσεις της -την οικονομική ευθραυστότητα, την εξάρτηση από εξωτερικούς συμμάχους και τις εσωτερικές πολιτικές διαιρέσεις- **έχει μέχρι στιγμής αποφύγει μεγάλα στρατηγικά λάθη.** Η προσεκτική προσέγγισή της, η εστίαση στην οικοδόμηση συμμαχιών και ο στρατιωτικός εκσυγχρονισμός την τοποθετούν σε καλύτερη θέση. Ωστόσο, η εξάρτηση της Ελλάδας από εξωτερικούς παράγοντες και το ενδεχόμενο εσωτερικής πολιτικής διαφωνίας εξακολουθούν να προκαλούν ανησυχία. Εν ολίγοις, ενώ και τα δύο έθνη έχουν τις αδυναμίες τους, η επιθετική υπερβολή και οι εσωτερικές ευπάθειες της Τουρκίας μπορεί τελικά να ανατρέψουν την ισορροπία υπέρ της Ελλάδας, ειδικά εάν η Ελλάδα μπορεί να αποφύγει τα δικά της κρίσιμα λάθη και να διατηρήσει ισχυρή διεθνή υποστήριξη.

Εν ολίγοις, ενώ και τα δύο έθνη έχουν τις αδυναμίες τους, η επιθετική υπερβολή και οι εσωτερικές ευπάθειες της Τουρκίας μπορεί τελικά να ανατρέψουν την ισορροπία υπέρ της Ελλάδας, ειδικά εάν η Ελλάδα μπορεί να αποφύγει τα δικά της κρίσιμα λάθη και να διατηρήσει ισχυρή διεθνή υποστήριξη.

Οι στρατηγικές προκλήσεις της Ελλάδας, ιδιαίτερα όσον αφορά την αποφασιστικότητα και τις στρατιωτικές προμήθειες, υπογραμμίζουν την πολυπλοκότητα της θέσης της στον ανταγωνισμό Ελλάδας-Τουρκίας. Ωστόσο, οι αδυναμίες στα στρατιωτικά και πολιτικά συστήματα της ίδιας της Τουρκίας παρέχουν κάποιο περιθώριο ανάσας στην Ελλάδα, ακόμη κι αν αντιμετωπίζει σημαντικές εσωτερικές και εξωτερικές πιέσεις.

Ας αναλύσουμε τις επιδόσεις της Ελλάδας στους τομείς της αποφασιστικότητας, των ναυτικών επιχειρήσεων και των στρατιωτικών προμηθειών και στη συνέχεια ας τις συγκρίνουμε με τις υποτιθέμενες αδυναμίες της Τουρκίας.

Η δέσμευση της Ελλάδας στις διεθνείς συνθήκες και το κράτος δικαίου, ιδιαίτερα στον τομέα των θαλάσσιων διαφορών, αποτελεί ουσιαστικό μέρος της στρατηγικής της. Ωστόσο, τα τελευταία πέντε χρόνια η Αθήνα έδωσε μερικές φορές την εντύπωση ότι αυτές οι δεσμεύσεις δεν είναι ακλόνητες. Ο δισταγμός που έχει δείξει η Ελλάδα σε ορισμένες διπλωματικές συνθήκες μπορεί να αντανάκλα ευρύτερες προκλήσεις. Αυτά περιλαμβάνουν τις οικονομικές συνέπειες της κρίσης χρέους, τις εσωτερικές πολιτικές αλλαγές και την έλλειψη συνέπειας στις προσεγγίσεις της άμυνας και της εξωτερικής πολιτικής. Η Ελλάδα πρέπει να επιδιορθώσει αυτή τη διπλωματική ζημιά, επιδεικνύοντας στους εταίρους της στο NATO και την ΕΕ ότι παραμένει αποφασιστική, ιδιαίτερα απέναντι στην τουρκική διεκδίκηση. Ωστόσο, η Ελλάδα εξακολουθεί να επωφελείται από την αξιοπιστία των συνεργασιών της, ιδιαίτερα με τη Γαλλία, την Αίγυπτο, το Ισραήλ και την ευρύτερη ΕΕ, οι οποίες παραμένουν βασικοί πυλώνες της αρχιτεκτονικής ασφαλείας της.

Όσον αφορά τις ναυτικές επιχειρήσεις, η προσέγγιση της Ελλάδας στην επιβολή του θαλάσσιου δικαίου, μέσω αποστολών «ελευθερίας ναυσιπλοΐας»

(επιχείρηση IRINI και επιχείρηση ASPIDES), είναι κρίσιμη για να αποδείξει την απόρριψη των διεκδικήσεων της Τουρκίας στο Αιγαίο και την Ανατολική Μεσόγειο. Το ζήτημα έγκειται στην ασυνέπεια αυτών των πράξεων.

Εάν οι ελληνικές ναυτικές δυνάμεις δεν διεκδικούν τακτικά τα δικαιώματά τους και δεν αμφισβητούν τις υπερβολικές διεκδικήσεις της Τουρκίας, αμβλύνουν την αποτελεσματικότητα αυτών των επιχειρήσεων και αποδυναμώνουν τη στρατηγική στάση της Ελλάδας.

Οι θαλάσσιες επιχειρήσεις αποτελούν κεντρικό μέρος της αμυντικής στρατηγικής της Ελλάδας, ιδίως λαμβάνοντας υπόψη τη σημασία του Αιγαίου και του πολύπλοκου ιστού των νησιών και των θαλάσσιων συνόρων. Το γεγονός ότι αυτές οι επιχειρήσεις έρχονται και παρέρχονται αντί να συνεχίζονται σταθερά καταδεικνύει μια πιθανή έλλειψη επιχειρησιακής συνέχειας, η οποία είναι κρίσιμη σε αμφισβητούμενα ύδατα. Για να διατηρήσει η Ελλάδα την αξιοπιστία στις θαλάσσιες διαφορές, αυτές οι επιχειρήσεις πρέπει να είναι σταθερές, αξιόπιστες και να υποστηρίζονται από ισχυρές νομικές και πολιτικές δεσμεύσεις.

Ίσως το πιο κραυγαλέο ζήτημα για την Ελλάδα βρίσκεται στη σφαίρα των στρατιωτικών προμηθειών. Τις τελευταίες δύο δεκαετίες, η Ελλάδα αγωνίζεται συνεχώς να φέρει νέες πλατφόρμες έγκαιρα και οικονομικά. Τα στρατιωτικά εργαλεία πρέπει να υποστηρίζουν ευρύτερη στρατηγική και οι καθυστερήσεις και οι υπερβάσεις του προϋπολογισμού στην απόκτηση νέων πολεμικών πλοίων, μαχητικών αεροσκαφών και άλλου κρίσιμου υλικού αποδυναμώνουν την ικανότητα της Ελλάδας να ανταποκρίνεται αποτελεσματικά στις περιφερειακές απειλές. Ωστόσο, έχει σημειώσει κάποια πρόσφατη πρόοδο —όπως η αγορά γαλλικών αεροσκαφών Rafale και η μελλοντική προμήθεια Belharra και μαχητικών F-35— αλλά τα προβλήματα συστημικών προμηθειών παραμένουν. Αυτές οι καθυστερήσεις επιδεινώνονται από την οικονομική πίεση που αντιμετωπίζει η Ελλάδα, η οποία περιορίζει την ικανότητά της να εκσυγχρονίσει γρήγορα τις στρατιωτικές της δυνάμεις.

Χωρίς αξιόπιστες, σύγχρονες στρατιωτικές πλατφόρμες, η Ελλάδα κινδυνεύει να μείνει πίσω από την Τουρκία, παρά τα ελαττώματα στη διαδικασία προμηθειών της ίδιας της Τουρκίας.

Η Τουρκία, ωστόσο, μπορεί να είναι εξίσου, αν όχι περισσότερο, ευάλωτη σε λάθη τόσο στις στρατιωτικές προμήθειες όσο και στη στρατηγική. Ενώ η Τουρκία έχει επενδύσει πολλά στον εκσυγχρονισμό του στρατού της και στην ανάπτυξη της δικής της αμυντικής βιομηχανίας (συμπεριλαμβανομένων των drones, πολεμικών πλοίων και προηγμένων πυραυλικών συστημάτων), η πραγματική αποτελεσματικότητα αυτών των συστημάτων παραμένει αβέβαιη.

Τα τουρκικά στρατιωτικά εργαλεία περιγράφονται συχνά ως «μαύρα κουτιά», που είναι δύσκολο να αξιολογηθούν, και ενώ ήταν εντυπωσιακά σε επιδείξεις εν καιρώ ειρήνης, η αποτελεσματικότητά τους στο πραγματικό πεδίο μπορεί να μην ανταποκρίνεται στη διαφημιστική εκστρατεία.

Η Τουρκία έχει τα δικά της προβλήματα εκσυγχρονισμού και κατασκευής, και όπως κάθε χώρα που επιδιώκει να αναβαθμίσει γρήγορα την αμυντική της βιομηχανία, δεν είναι απρόσβλητη από τον **νόμο του Μέρφι —η ιδέα ότι οτιδήποτε μπορεί να πάει στραβά θα πάει στραβά**. Ο στρατιωτικός εκσυγχρονισμός της Τουρκίας είναι δαπανηρός και δεν είναι σαφές εάν τα νέα της συστήματα είναι απαλλαγμένα από τα είδη των τεχνολογικών ελαττωμάτων ή των λειτουργικών ελλείψεων που μπορεί να προκύψουν όταν τα συστήματα εισάγονται βιαστικά στην παραγωγή. Επιπλέον, **η διπλωματική απομόνωση της Τουρκίας**, ιδιαίτερα μετά την απόφασή της να αγοράσει ρωσικά πυραυλικά συστήματα S-400, έχει εντείνει τις σχέσεις της με το ΝΑΤΟ και έχει οδηγήσει σε κυρώσεις των ΗΠΑ, οι οποίες έχουν επηρεάσει την πρόσβασή της σε στρατιωτική τεχνολογία αιχμής. Η ρήξη με το ΝΑΤΟ αποδυναμώνει τη συνολική αμυντική στάση της Τουρκίας, ειδικά εάν προκύψει σύγκρουση και η Τουρκία βρεθεί απομονωμένη από βασικούς εταίρους.

Κατά τη στάθμιση αυτών των παραγόντων, τα λάθη της Ελλάδας στη διπλωματία, τις ναυτικές επιχειρήσεις και τις προμήθειες αφήνουν σίγουρα περιθώρια βελτίωσης, αλλά δεν είναι απαραίτητα μοιραία για τη στρατηγική της θέση.

Η Ελλάδα εξακολουθεί να απολαμβάνει ισχυρές διεθνείς συμμαχίες, δεσμευμένη ναυτική παρουσία στη Μεσόγειο και βελτιωμένη διαδικασία αμυντικών προμηθειών, έστω και αργή.

Η Τουρκία, από την άλλη, αντιμετωπίζει βαθύτερα, δυνητικά πιο καταστροφικά λάθη. Η επιθετική της εξωτερική πολιτική, η οικονομική αστάθεια και τα ζητήματα στρατιωτικών προμηθειών θα μπορούσαν να υπονομεύσουν τη στρατηγική της θέση μακροπρόθεσμα. Η εξάρτηση της Τουρκίας σε νέα, σχετικά μη δοκιμασμένα στρατιωτικά συστήματα, σε συνδυασμό με τη διπλωματική της απομόνωση από το ΝΑΤΟ, αυξάνει την πιθανότητα να υπερβεί ή να υπολογίσει εσφαλμένα, ειδικά εάν οι εσωτερικές αδυναμίες της αμυντικής της βιομηχανίας εκτίθενται στον πυρετό της σύγκρουσης.

Συμπεράσματα

Τόσο η Ελλάδα όσο η Τουρκία έχουν κάνει λάθη, αλλά τα λάθη της Ελλάδας φαίνονται πιο διαχειρίσιμα βραχυπρόθεσμα έως μεσοπρόθεσμα. Η αποφασιστικότητα της Ελλάδας μπορεί να αμφισβητηθεί κατά καιρούς, αλλά κατάφερε να διατηρήσει κρίσιμες συμμαχίες, να εκσυγχρονίσει τον στρατό της σε κάποιο βαθμό και να διεκδικήσει τα θαλάσσια δικαιώματά της, αν και ασυνεπώς.

Η Τουρκία, παρά την εξαιρετικά ικανή εικόνα της, αντιμετωπίζει σημαντικότερους μακροπρόθεσμους κινδύνους. Η επιθετική εξωτερική πολιτική της, σε συνδυασμό με πιθανές αδυναμίες στις λαμπερές νέες στρατιωτικές της πλατφόρμες και τη διπλωματική της απομόνωση, υποδηλώνουν ότι μπορεί να είναι πιο επιρρεπής σε σφάλματα σε ένα σενάριο σύγκρουσης.

Εν ολίγοις, η Ελλάδα έχει κάνει λιγότερα σφάλματα μέχρι στιγμής και βρίσκεται σε καλύτερη θέση για να διορθώσει τα λάθη της, ενώ **η Τουρκία** μπορεί να βαδίζει σε πιο λεπτή γραμμή, να κινδυνεύει με υπερβολική επέκταση και να κάνει στρατηγικούς λανθασμένους υπολογισμούς που θα μπορούσαν να αποδειχθούν δαπανηροί σε περίπτωση πολεμικών συγκρούσεων.

**Ο Δημήτριος Τσαϊλάς είναι απόστρατος Αξιωματικός του ΠΝ, δίδαξε επί σειρά ετών στις έδρες Επιχειρησιακής Σχεδίασεως καθώς και της Στρατηγικής και Ασφάλειας, σε ανώτερους Αξιωματικούς στην Ανώτατη*

Διακλαδική Σχολή Πολέμου. Σήμερα είναι μέλος και ερευνητής του Institute for National and International Security, και του Strategy International.

<https://www.anixneuseis.gr>